

DRIEVOUDIGE KWALIFICERING

Posted on 22 mei 2012

Al het goede komt in drieën

Auteur(s) Hester Smulders

Update maart 2020

Vakmanschap alleen is niet voldoende. Met een mbo-opleiding moet je ook kunnen meedoen in de maatschappij en, als je dat wilt, een vervolgopleiding kunnen doen. De wet – de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) – schrijft dat voor. Scholen moeten daar dus serieus werk maken van deze ‘drievoudige kwalificering’.

Sinds 1996 kennen we in Nederland de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). En zo lang ook al bestaat de drievoudige kwalificering. Deelnemers kwalificeren zich voor:

- Uitoefening van een beroep
- Deelname aan de maatschappij (burgerschap)
- Doorstroom naar een hoger onderwijsniveau

De drievoudige kwalificatie heeft een uitbreiding ondergaan. Sinds 2013 zijn ook generieke eisen als taal en rekenen in het wettelijk kader opgenomen.

Klik [hier](#) voor de letterlijke tekst uit de WEB.

Drievoudige kwalificering

De drievoudige kwalificering is tegelijk ook een drievoudige opdracht aan het beroepsonderwijs: de regionale opleidingscentra (roc's), agrarische opleidingscentra (aoc's), vakscholen en andere instellingen die mbo-opleidingen aanbieden. Instellingen mogen pas een diploma uitreiken als de deelnemer aan alle eisen voldoet. Dus ook aan de eisen van deelname aan de maatschappij (burgerschap), waarbij ook aandacht is voor persoonlijke ontplooiing en het kunnen doorstromen naar een vervolgopleiding (hoger onderwijsniveau).

Het middelbaar beroepsonderwijs bedient naast jongeren ook volwassenen en nieuwkomers (Educatie). Voor volwassenen gaat het om opleidingen waarmee zij alsnog hun diploma vmbo, havo of vwo kunnen halen, maar ook om bijvoorbeeld opleidingen sociale redzaamheid of Nederlands. Voor nieuwkomers zijn er speciale opleidingen, zoals NT2 (Nederlands als Tweede Taal). Ook voor deze categorieën deelnemers eist de WEB een meervoudige kwalificatie. Hier gaat het primair om participatie.

Klik [hier](#) voor de letterlijke tekst uit de WEB over Educatie.

Kwalificeren voor een beroep

Wat een (aankomend) banketbakker, verpleegster of metaalbewerker moet kennen en kunnen, staat in de kwalificatiedossiers. Alle goedgekeurde dossiers zijn te vinden op de website www.kwalificatiesmbo.nl. Sinds 1 augustus 2016 werkt het mbo met herziene kwalificatiedossiers. De kwalificatiedossiers bestaan uit een basisdeel en een of meer profieldelen. De beroepsspecifieke en generieke onderdelen vormen het basisdeel. De generieke onderdelen betreffen de kwalificatie-eisen van de overheid voor Nederlandse taal, rekenen, Loopbaan en burgerschap en voor mbo-4 Engels. De beroepsspecifieke onderdelen zijn de gemeenschappelijke kerntaken en werkprocessen voor alle beroepen in het betreffende dossier. Het profieldeel bevat kerntaken en werkprocessen waarop de kwalificaties in het kwalificatiedossier van elkaar verschillen.

In elk kwalificatiedossier staat een verwijzing naar keuzedelen. Keuzedelen vergroten de arbeidsmarktkansen van de mbo-student of vergemakkelijken de doorstroom naar een vervolgstudie. Keuzedelen kunnen gericht zijn op doorstroom, generieke kennis, remediëren (voor Entree), verbreding en verdieping. Ze kunnen een bijdrage leveren aan: flexibiliteit, innovatie, regionale kleuring, maatwerk voor studenten en profilering van een onderwijsinstelling. Dit vormt een plus op het diploma. Tot op heden tellen de examens van de keuzedelen nog niet mee voor het diploma. De minister heeft wel de intentie om keuzedelen voorwaardelijk te maken voor diplomering.

Op dit moment zijn er ruim 500 kwalificaties en ruim 1000 keuzedelen (zie *Beroepskwalificaties: basis van het mbo*, geraadpleegd op 08-03-2020 via www.rijksoverheid.nl). Een profiel is een verbijzondering van een beroep of een kwalificatie. Het betreft dan net wat andere of extra taken en competenties van de beroepsbeoefenaar. Zo kent het kwalificatiedossier Pedagogisch werk de uitstroomprofielen: Pedagogisch medewerker kinderopvang, Gespecialiseerd pedagogisch medewerker en Onderwijsassistent.

De kwalificatiedossiers worden ontwikkeld en onderhouden door de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), waarin onderwijs en bedrijfsleven vertegenwoordigd zijn. De wettelijke taken van SBB zijn:

- Ontwikkelen en onderhouden van de kwalificatiestructuur
- Zorg voor voldoende en kwalitatief goede leerbedrijven
- Ontwikkelen van arbeidsmarkt, bpv- en doelmatigheidsinformatie

In de kwalificatiedossiers ligt vast wat een mbo-student aan het eind van zijn opleiding moet kennen en kunnen. Op basis daarvan ontwikkelen scholen hun onderwijsprogramma's. Onderwijsteams zijn verantwoordelijk voor curriculumontwikkeling; het curriculum moet aansluiten op de eisen uit de kwalificatiedossiers.

Kwalificeren voor burgerschap

Algemene vorming en persoonlijke ontplooiing zijn dragers van een goede maatschappelijke participatie. Richtinggevend voor kwalificatie is het document in de WEB *Generieke kwalificatie-eisen voor loopbaan en burgerschap*. Het kwalificatieonderdeel loopbaan en burgerschap bereidt deelnemers voor op het vormgeven van hun eigen loopbaan en op participatie in de maatschappij. De loopbaan- en burgerschapseisen gelden voor iedereen die een mbo-diploma wil halen. Voor deze kwalificatie geldt een inspanningsverplichting, geen resultaatverplichting. Instellingen mogen zelf, op basis van het loopbaan- en burgerschapsdocument een inspanning bepalen en vastleggen in hun Onderwijs- en Examen Reglement (OER).

Klik [hier](#) voor het volledige document *Generieke kwalificatie-eisen: Loopbaan en burgerschap* (geraadpleegd op 08-03-2020 via www.s-bb.nl).

Voor meer informatie over burgerschap: *Kennispunt MBO Burgerschap*

Kwalificeren voor doorstroom

Deelnemers die hun diploma halen, hebben binnen het mbo toegang tot een opleiding op een hoger niveau. Deelnemers met een mbo 4-diploma kunnen hun studie voortzetten in het hoger onderwijs. Zo'n kleine 40% doet dit. (zie *Kans op doorstromen in het mbo*, geraadpleegd op 08-03-2020 via www.onderwijsincijfers.nl). Daarbij is er keuze tussen twee typen opleidingen:

- Associate degree (2-jarig).
- Hbo-bachelor (4-jarig).

Na het behalen van een Associate degree (Ad) is doorstroming naar een bacheloropleiding mogelijk.

Studenten met een mbo-4 diploma hebben recht om in te stromen in zowel hbo-bachelors als de Associate degree-opleidingen. Voor sommige hbo-opleidingen gelden wel vooropleidingseisen. Dit betekent dat de mbo-student met een diploma uit het ene opleidingsdomein, niet automatisch toelatingsrecht heeft tot een opleiding in een ander opleidingsdomein.

Taal en rekenen

De drievoudige kwalificatie heeft een uitbreiding ondergaan. Deelnemers moeten ook voldoen aan eisen op het vlak van Nederlandse taal, voor rekenen is dit nog niet verplicht. Sinds het schooljaar 2013-2014 zijn er landelijke examens voor taal- en rekenvaardigheden. De extra eisen op het vlak van rekenen en Nederlandse taal zijn basisvaardigheden die nodig zijn voor de vertrouwde drie functies. Daarnaast zijn voor de middenkader en specialisten opleiding (niveau 4) exameneisen omschreven voor het vak Engels.

Ga voor meer informatie over de reken- en taaleisen naar wet- en regelgeving van overheid.nl.

<https://taalenrekenenmbo.nl/>

Enkele deskundigen

- Prof. dr. Loek Nieuwenhuis, hoogleraar leven lang leren op de werkplek bij het Ruud de Moor Centrum
- Drs. Anneke Westerhuis, senior onderzoeker Expertisecentrum Beroepsonderwijs

Bronnen

Bekijk alle bronnen

- Inspectie (2019). *Onderzoekskader 2017 middelbaar beroepsonderwijs*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Onderwijsraad (2010). *Ontwikkelingsrichtingen voor het middelbaar beroepsonderwijs*. Verkenning. Den Haag: Onderwijsraad.
- Onderwijsraad (2011). *Onderwijs vormt*. Advies. Den Haag: Onderwijsraad.
- Vereniging Hogescholen (2019). *Convenant doorstroom MBO-HBO*, 5 juli 2019. Vereniging Hogescholen en MBO Raad, 5 juli 2019.
- Websites:
 - [Kennispunt MBO Burgerschap](#)
 - [Kennispunt MBO Taal en rekenen](#)
 - Onderwijs in cijfers: [Kans op doorstromen van mbo naar hbo](#), geraadpleegd op 08-03-2020 via www.onderwijsincijfers.nl
 - SBB: [Kwalificeren en examineren](#), geraadpleegd op 08-03-2020 via www.s-bb.nl.